

УЖГОРОД

На позачерговій сесії Ужгородської міської ради 12 червня підтримали зміни до Програми економічного і соціального розвитку та бюджету міської територіальної громади на 2026 рік.

До Переліку публічних інвестиційних проєктів включили об'єкт «Створення освітнього простору в межах реформи "Нова українська школа" – Ужгородська міська територіальна громада». Для реалізації проєкту передбачено 14 млн 579 тис. 600 грн, із яких 10 млн 205 тис. 600 грн – субвенція з державного бюджету, співфінансування з бюджету громади складе 4 млн 374 000 грн.

ІНВЕСТИЦІЇ В ОСВІТУ НАШИХ ДІТЕЙ – ЦЕ ІНВЕСТИЦІЇ В МАЙБУТНЄ

Ужгород впроваджує пілотування профільної старшої школи

Включення проєкту до Єдиного порталу публічних інвестиційних проєктів дасть змогу громаді залучити та ефективно використати державну субвенцію, а також оновити матеріально-технічну базу Ужгородського ліцею імені Августина Волошина відповідно до стандартів Нової української школи.

Саме цей заклад став єдиним у місті, який пройшов державний відбір і вже з 1 вересня 2026 року

долучиться до пілотування профільної старшої школи. Йдеться про нову модель навчання для учнів 10-12 класів, яку Міністерство освіти тестує перед масштабним запуском по всій країні. Реалізація проєкту вже починається: у ліцеї визначили простір для майбутніх десятикласників. Для них готують окремий поверх, де навчатимуться перші два класи – це близько 60 учнів. Саме вони стануть першими в Ужгороді, хто навчатиметься за новою трирічною моделлю старшої школи.

Найголовніше, після 9 класу учні не просто переходитимуть до наступного, а обиратимуть свій освітній профіль.

Йдеться про закупівлю засобів навчання та обладнання, комп'ютерного, мультимедійного обладнання та меблів для навчальних кабінетів математичної, природничої, інформатичної освітніх галузей та міжгалузевих інтегрованих курсів (STEM, робототехніки) зокрема, фізичних, біологічних, хімічних та STEM-лабораторій.

НАБЕРЕЖНА НЕЗАЛЕЖНОСТІ НАПОВНИЛАСЯ АРОМАТОМ ЛИПИ

висадивши там акації. Продовжили роботи значно пізніше – з 1923-го до 1928 року. Спорудження дамби-набережної дало можливість захистити від паводків квартал Малий Галагов і розбудувати його.

По ходу будівельних робіт набережну засаджували липами. На жаль, інформація про те, чому для алеї обрали саме липи і звідки привезли до нас саджанці, наразі є неповною і не знайдена в архівах. Одна з найвірогідніших гіпотез полягає в тому, що липа була деревом-символом Чехословаччини і закладанням липової алеї влада прагнула відзначити 10-річчя Чехословацької Республіки. Урочисто набережну відкрили для прогулянок 1 травня 1928 року. Кілька років тому студенти біологічного факультету УжНУ провели підрахунок і огляд усіх дерев, нарахувавши рівно 195 дерев липи шести сортів.

На набережній Незалежності в Ужгороді панує особлива атмосфера: повітря наповнене ніжним медовим ароматом липового цвіту, а під розлогими кронами дерев навіть у найспекотніші дні зберігаються приємна прохолода та затишок.

Маленький факт, який робить цю алею ще унікальнішою: тут ростуть різні види лип. Вони квітнуть не одночасно, а по черзі. Тож попереду у нас ще кілька тижнів цього неймовірного аромату та довгих вечірніх прогулянок біля річки.

ДОВІДКОВО. Набережна Незалежності має давню історію. Першу її частину біля нинішнього ліцею ім. Т.Г. Шевченка облаштували ще в 1910 році,

ВИКОНКОМ: ДЛЯ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ, В ЯКИХ НЕ СТВОРЕНО ОСББ, НЕЗАБАРОМ ПРИЗНАЧАТЬ УПРАВИТЕЛІВ

Провести конкурс із призначення управителів багатоквартирних будинків Ужгородської міської територіальної громади, у яких не створено об'єднань співвласників та співвласники яких не прийняли рішення про форму управління, – таке рішення підтримали на виконкомі.

Рішення ухвалили на підставі подання департаменту міської інфраструктури, з метою забезпечення ефективного утримання багатоквартирних будинків на території Ужгорода. Департамент міської інфраструктури уповноважений на затвердження в установленому порядку конкурсної документації та на виконання функцій організатора конкурсу з призначення управителів багатоквартирних будинків.

Перелік будинків на території Ужгородської міської територіальної громади, у яких не створено об'єднань співвласників та співвласники яких не прийняли рішення про форму управління:

1. Вул. Адама Міцкевича, 5А;
2. Вул. Адольфа Добрянського, 10;
3. Вул. Адольфа Добрянського, 14;
4. Вул. Августина Волошина, 1;
5. Вул. Вишнева, 16;
6. Вул. Володимира Лендєла, 10;
7. Вул. Володимира Лендєла, 25;
8. Вул. В'ячеслава Чорновола, 9;
9. Вул. Дмитра Георгієва, 19;
10. Пл. Жупанатська, 14;
11. Пл. Жупанатська, 15;
12. Вул. Загорська, 14;
13. Вул. Загорська, 17;

14. Вул. Загорська, 20;
15. Вул. Загорська, 23/30;
16. Вул. Закарпатська, 28;
17. Вул. Закарпатська, 45/23;
18. Вул. Івана Коршинського, 3;
19. Вул. Івана Сільва, 5;
20. Вул. Кароя Мейсароша, 11;
21. Вул. Капушанська, 30;
22. Вул. Капушанська, 35;
23. Вул. Корзо, 6;
24. Вул. Корзо, 7;
25. Вул. Корзо, 9;
26. Вул. Корзо, 12;
27. Вул. Корзо, 13;

28. Вул. Корзо, 14;
29. Вул. Корзо, 17;
30. Вул. Корзо, 23;
31. Вул. Кошицька, 35;
32. Вул. Квітки Цісик, 61;
33. Вул. Михайла Грушевського, 6;
34. Вул. Михайла Колодзінського, 1;
35. Вул. Михайла Колодзінського, 1А;
36. Вул. Михайла Колодзінського, 4;
37. Вул. Національної Гвардії, 25;
38. Вул. Олександра Богомольця, 30;
39. Вул. Олександра Довженка, 8;
40. Вул. Олександра Довженка, 9;
41. Вул. Олександра Довженка, 10;
42. Вул. Олександра Довженка, 12;

43. Вул. Олександра Довженка, 14;
44. Вул. Олександра Довженка, 16;
45. Вул. Оноківська, 4;
46. Вул. Оноківська, 16;
47. Вул. Острівна, 20;
48. Вул. Павла Чубинського, 4;
49. Вул. Панаса Мирного, 2;
50. Вул. Панаса Мирного, 4;
51. Вул. Сергія Кузнєва, 2;
52. Вул. Сергія Кузнєва, 4;
53. Вул. Сергія Кузнєва, 6;
54. Вул. Сергія Кузнєва, 8;
55. Вул. Сергія Параджанова, 1;
56. Вул. Собранецька, 22;
57. Вул. Собранецька, 27;
58. Вул. Собранецька, 118;
59. Вул. Собранецька, 120;
60. Вул. Собранецька, 122;
61. Вул. Театральна, 9;
62. Вул. Театральна, 11;

77. Вул. Шахтарів, 7А;
78. Вул. Щедра, 28;
79. Вул. Щедра, 36/17;
80. Вул. Щедра, 38;
81. Вул. Юлія Ставровського-Попрадова, 2;
82. Вул. Юлія Ставровського-Попрадова, 4;
83. Вул. Юрія Гойди, 1;
84. Вул. Юрія Гойди, 3;
85. Вул. Юрія Гойди, 5;
86. Вул. Юрія Гойди, 6;
87. Вул. Юрія Гойди, 7;
88. Вул. Юрія Гойди, 28;
89. Наб. Незалежності, 17;
90. Наб. Незалежності, 18;
91. Наб. Незалежності, 20;
92. Пл. захисників України, 2;
93. Пл. Корятовича, 2;
94. Пл. Корятовича, 4;
95. Пров. Тараса Шевченка, 9;
96. Пров. Університетський, 9;
97. Пров. Університетський, 11.

Крім того, виконком міської ради підтримав внесення змін до рішення «Про встановлення мораторію» щодо видачі дозволів на розміщення об'єктів зовнішньої реклами в Ужгороді.

А саме:

– пункт 1 рішення викладуть у новій редакції:

«1. Встановити строком до 10.12.2030 року мораторій на видачу виконавчим органом міської ради дозволів на розміщення об'єктів зовнішньої реклами на території міста Ужгород, крім випадків:

– продовження строку дії дозволів на розміщення об'єктів зовнішньої реклами;

– надання дозволу на вже існуючі спеціальні конструкції, що зумовлено процесом переоформлення дозвільних документів з одного суб'єкта підприємницької діяльності на іншого;

– надання дозволу на внесення змін у технологічні схеми рекламних конструкцій діючих дозволів;

– надання дозволу на зміну місця розміщення об'єктів зовнішньої реклами;

– надання дозволу на розміщення рекламних конструкцій на огорожах будівельних майданчиків за умови розміщення інформації про об'єкт будівництва та/або суб'єктів, що здійснюють його спорудження на час проведення будівельних робіт».

Проект рішення підтримали, враховуючи протокол №1 засідання комісії з питань реалізації державної регуляторної політики та звернення депутата міської ради Віктора Качура.

Рішення виконавчого комітету 15.03.2023 № 147 «Про внесення змін до рішення виконкому 11.12.2019 № 460 «Про встановлення мораторію» втрачає чинність.

• • •

Також на засіданні виконавчого комітету розглянули питання державного житлового фонду, а саме задовольнили приватизацію квартир та жилого приміщення у гуртожитку для наймаців.

Окрім цього, члени виконкому підтримали надання паспортів відкритих майданчиків для здійснення підприємницької діяльності й опрацювали низку інших важливих питань життєдіяльності Ужгородської громади.

63. Вул. Тиводара Легоцького, 25;
64. Вул. Тиводара Легоцького, 29;
65. Вул. Тиводара Легоцького, 31;
66. Вул. Федора Потушняка, 5;
67. Вул. Федора Потушняка, 7;
68. Вул. Ференца Ракоці, 10;
69. Вул. Ференца Ракоці, 18;
70. Вул. Ференца Ракоці, 20;
71. Вул. Ференца Ракоці, 24;
72. Вул. Ференца Ракоці, 26;
73. Вул. Ференца Ракоці, 28;
74. Вул. Шахтарів, 5;
75. Вул. Шахтарів, 5А;
76. Вул. Шахтарів, 7;

УЖГОРОД У ЖАЛОБІ...

Понад 2 роки вважався зниклим безвісти: 10 червня Ужгород попрощався зі ще одним своїм захисником – 32-річним старшим солдатом Ярославом Шляхтою.

Ярослав Андрійович Шляхта народився 2 вересня 1991 року. Навчався у Середнянській школі, далі закінчив Професійно-технічне училище №5. Працював на підприємствах, а в 2015-2022 р.р. – за кордоном.

У травні 2022 року став на захист Батьківщини. Як розповідають рідні, військовий тримав оборону на Мар'їнському та Вугледарському напрямках. Згодом його направили на Куп'янський.

Був інспектором прикордонної служби 3 категорії – помічником гранатометника третього відділення інспекторів прикордонної служби третьої прикордонної застави третього відділу прикордонної служби (тип С) четвертої прикордонної комендатури швидкого реагування 15 мобільного прикордонного загону.

Вірний військовій присязі, виявивши стійкість і мужність, загинув 26 березня 2024 року під час ведення бойових дій з підрозділами держави-агресора російської федерації в районі населеного пункту Іванівка Куп'янського району Харківської області.

Чин похорону відбувся на набережній Незалежності. Віддати останню шану захиснику прийшли рідні, друзі, однокурсники, побратими, сусіди, військові, міський голова Богдан Андріїв, містяни.

Після прощання жалобна хода вирушила до Пагорба Слави, де Ярослава Шляхту поховали з військовими почестями.

У військового залишилися мама, брат...

Вічна пам'ять і шана Герою.

На війні загинув ще один наш захисник – 38-річний солдат Едуард Ного.

Едуард Тіберійович Ного народився 3 вересня 1987 року в Ужгороді. Навчався в місцевій школі №10, згодом здобув професію столяра. Рідні розповідають, що Едуард дуже вмів малювати, а ще любив рок-музику.

Едуард Ного був стрільцем-помічником гранатометника механізованого батальйону військової частини А7014. Він зник безвісти 26 вересня 2025 року в с. Карпівка Краматорського району Донецької області.

Чин похорону відбувся на набережній Незалежності. Віддати останню шану захиснику прийшли рідні, близькі, військові, секретар Ужгородської міської ради Ігор Чорний, містяни.

Після прощання жалобна хода вирушила до Пагорба Слави, де Едуарда Ного поховали з військовими почестями.

У військового залишилася сестра...

Вічна пам'ять і шана Герою.

Із сумом повідомляємо, що за даними КП «Ужгородський комбінат комунальних підприємств» від 10 по 6 червня пішли з життя 19 УЖГОРОДЦІВ:

Філюк Раїса Олександрівна 1949 р.н.
Глинка Марія Степанівна 1967 р.н.
Ганчарик Микола Михайлович 1943 р.н.
Шкутка Михайло Михайлович 1951 р.н.
Шляхта Ярослав Андрійович 1991 р.н.
Кравчук Володимир Володимирович 1952 р.н.
Шкула Віктор Йосипович 1956 р.н.
Кузьмичова Лідія Єгорівна 1933 р.н.
Малашенко Олександр Володимирович 1958 р.н.
Лакатош Бейла 1957 р.н.
Роман Марта Іванівна 1940 р.н.
Рапинець Магдалина Іванівна 1949 р.н.
Фридрих Василь Васильович 1962 р.н.
Ривний Олексій Семенович 1935 р.н.
Зеленов Павло Володимирович 1977 р.н.
Олаг Юліус Янович 1934 р.н.
Попович Олександр Олександрович 1934 р.н.
Повханіч Єлизавета Антонівна 1962 р.н.
Калінченко Ігор Георгійович 1953 р.н.

ХАЙ ЗЕМЛЯ ЇМ БУДЕ ПУХОМ...

В ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ ВІДБУВСЯ ФІНАЛ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ШКІЛЬНИХ ЛІГ ЗІ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ

Переможцем у проєкті «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги» стала команда Ужгородського ліцею «Лідер»

Близько 300 учнів 5-9 класів зібралися в нашому місті, аби поборотися за перемогу в фінальному етапі проєкту «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги».

Вони представляли різні куточки України, зокрема, Закарпатську команду – Ужгородський ліцей «Лідер».

В комунальному закладі «Центр олімпійської підготовки Закарпатської області» відбулося урочисте відкриття змагань. Побажати учнівській молоді витривалості а також командної боротьби, яскравих емоцій завітав міський голова Ужгорода Богдан Андріїв, начальниця управління освіти Ужгородської міської ради Наталія Баранюк, начальниця управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради Алла Чернобук.

Мета заходу – збільшити кількість школярів, які займаються спортом на постійній основі й заохотити вести здоровий спосіб життя.

Спортивне орієнтування – це не лише про швидкість, а й про вміння приймати правильні рішення під час руху, працювати з картою та не втрачати концентрацію до фінішу.

Учасникам упродовж 11-13 червня довелося позмагатися на різних локаціях Ужгорода на спринтерських дистанціях (2,5 км; 2 км; 1,5 км) та естафетах (2,4 км; 1,9 км й 1, 1 км): 11 червня – парк Перемоги, 12 червня – стадіон «Авангард», 13 червня – площа Шандора Петефі.

У результаті переможцем проєкту «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги» зі спортивного орієнтування стала команда Ужгородського ліцею «Лідер».

До складу команди-чемпіона увійшли: Скубенич Іван, Лепканич Максим, Галатиба Григорій, Гудуков Максим, Кенійз Сергій, Волченський Віктор, Нагорний Назарій, Мариняк Ярослав, Федоренко Теодор, Сабо Микола, Жинкевич Натан та Сокаль Артем.

Підготував переможців Андрій Васирина – тренер гуртка «Спортивне орієнтування» Ужгородського ліцею «Лідер», майстер спорту України зі спортивного орієнтування.

13 червня на площі Петефі відбувся вирішальний забіг та урочисте нагородження.

Привітати учасників змагань завітали заступник керівника ОВА Юрій Гузинець, міський голова Ужгорода Богдан Андріїв та начальниця управління освіти Ужгородської міської ради Наталія Баранюк, очільник виконавчого комітету Всеукраїнських шкільних та студентських ліг «Пліч-о-пліч» Антон Нікулін, представники Федерації спортивного орієнтування та Управління масового спорту в Закарпатській області, ветерани й інші поважні гості.

Переможці та призери отримали у подарунок – відпочинок у таборі «Пліч-о-пліч» в Буковелі. Ми пишаємося командою Ужгородського ліцею «Лідер», дякуємо хлопцям та їх тренеру за такі прекрасні результати.

Фото: прес-служби Ужгородської міської ради та Закарпатської ОВА

УКРАЇНА МОЖЕ ЗАВЖДИ РОЗРАХОВУВАТИ НА ПІДТРИМКУ ШВЕЙЦАРІЇ

Посол Швейцарії в Україні вражений кількістю людей, яку прийняв Ужгород

Ужгород уперше відвідав Надзвичайний і Повноважний Посол Швейцарії в Україні та Республіці Молдова Фелікс Бауманн: у міськраді з ним зустрівся в.о. міського голови, заступник міського голови Ужгорода Іван Завидняк.

Разом із Послом у зустрічі взяла участь делегація представників Державного секретаріату з питань міграції Федерального департаменту юстиції та поліції Швейцарії: аналітик країн Східної Європи Сильвія Хубшмід, фахівець із питань медичної оцінки Ніколь Клоссер, уповноважений з питань політики надання притулку громадянам України Стефан Хаммер та керівник програми Швейцарської агенції з розвитку та співробітництва Мартіна Раммінг.

До робочої зустрічі також долучилися керівники департаменту соціальної політики Марина Стасюк і департаменту забезпечення надання адміністративних послуг Артем Погорелов, начальниця управління міжнародного співробітництва та інновацій Вікторія Тарахонич і її заступниця Вікторія Білас, начальник управління охорони здоров'я та цивільного захисту населення Ярослав Глагола, начальник управління економічного розвитку міста Ужгородської міської ради Василь Цап.

Під час зустрічі Іван Завидняк подякував Швейцарії за підтримку, яку наша країна особливо відчула після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, наголосив на важливості розвитку співпраці між країнами й нашими містами. Закарпаття межує з 4 європейськими країнами і тому ми чимало уваги приділяємо дружнім відносинам з європейськими містами, підкреслив Іван Завидняк.

Коли почалася повномасштабна війна, то Ужгород перетворився на містечко транзит для людей, які виїжджали за кордон. Ми вживали усіх заходів, щоб люди були в безпеці: створювали гуманітарні

хаби, облаштували школи та садочки під місця для тимчасового проживання, об'єднували зусилля разом із волонтерами, аби забезпечити усім необхідним тих, хто сюди приїздив. Наприклад, наші партнери з «Совиного гнізда» працюють досі, їх центр знаходиться поруч із будівлею міськради.

Станом на зараз в Ужгороді близько 30 тисяч офіційно зареєстрованих ВПО, а за даними мобільних операторів кількість людей, які переїхали до нас, сягала у певний період 100 тисяч. Окрім людей, місто прийняло майже 200 релокованих підприємств.

Фелікс Бауманн наголосив, що вражений кількістю людей, яку прийняв Ужгород. І додав, що мета візиту – зрозуміти соціально-економічне становище громади й дізнатися більше про різні аспекти з життя Ужгорода. Запевнив, Україна може завжди розраховувати на підтримку Швейцарії. Їхній уряд виділив 1,6 мільярда євро на допомогу Україні на наступні роки.

Марина Стасюк описала роботу соціального захисту, додавши, що в Ужгороді діє, окрім державних, 14 місцевих про-

грам, які спрямовані як жителів громади, так на ВПО.

Ярослав Глагола розповів членам делегації про медичні програми, які діють у нашій громаді, зокрема, про безкоштовне ендопротезування, забезпечення безкоштовними медикаментами пацієнтів, які мають цукровий діабет, орфанні захворювання, онкологію, санаторно-курортну реабілітацію для військових тощо.

Під час зустрічі сторони обговорили питання соціального забезпечення й механізму отримання соціальних допомог для населення, підтримки внутрішньо переміщених осіб, доступу до медицини. Іван Завидняк наголосив, що Ужгород сьогодні намагається залишатися містом стабільності, водночас стикаючись із новими викликами через значне збільшення кількості переселенців.

Учасники зустрічі підтвердили готовність і надалі розвивати співпрацю. Вікторія Тарахонич додала, що наше місто з часу незалежності працює над транскордонною політикою. Підкреслила, зараз Ужгород має 28 міст-побратимів і були б раді, якщо і в Швейцарії у нас таке з'явилося б.

ДО УВАГИ ТИХ, ХТО ШУКАЄ РОБОТУ!

Ужгородська міська рада тісно співпрацює з центром зайнятості, тому пропонуємо актуальні вакансії підприємств, які звернулися з проханням про допомогу в укомплектуванні кадрами на вільні робочі місця:

- **водій автотранспортних засобів** – заробітна плата 27 000 гривень – Керувати транспортним засобом. Забезпечувати зберігання та належний стан, постійну готовність та безпечну роботу закріпленого автотранспортного засобу. Дотримуватись правил дорожнього руху і особливостей керування автомобілем на різних дорожніх і погодних умовах.
- **водій рятувальник-кінолог** – заробітна плата 27 000 гривень – Виконувати пошуково-рятувальні роботи в зоні надзвичайної ситуації із закріпленим спеціально підготовленим собакою. Проводити оцінювання обстановки у зоні надзвичайної ситуації, забезпечує за допомогою закріпленого службового собаки розвідку, пошук постраждалих, додаткові обов'язки водія.

- **фахівець із соціальної роботи** – заробітна плата 20 000 гривень – Здійснювати оцінку потреб сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Надавати соціальні послуги. Знати законодавство у соціальній сфері.

- **юрист** – заробітна плата 30 000 гривень – Організація правової роботи, забезпечення застосування нормативно-правових актів, організувати роботу, пов'язану з укладенням трудових договорів, брати участь у захисті майнових прав і законних інтересів, тощо. (Надається бронювання).

- **бухгалтер** – заробітна плата 30 000 гривень – Виконувати роботу з ведення бухгалтерського обліку майна, коштів, фондів, результатів діяльності тощо. Здійснює банківські операції, пов'язані з рухом коштів та товарно-матеріальних цінностей, нарахуванням коштів на фінансування капітальних вкладень, заробітної плати, інших виплат. Вміння користуватися нормативно-правовими актами, що стосуються бюджетних установ.

- **в'язальник схемних джгутів, кабелів та шнурів** – заробітна плата 25 000 гривень – В'язальник схемних джгутів та кабелів із жорстких і м'яких проводів для автомобілів. Знімає ізоляцію з кінців жил кабелів під клеми і наконечниками(контакти). Виготовляє багатожильні кабелі, шнурів за направленням кінців, установленням колодок, контактних наконечників тощо. Робота в 2 зміни.

- **кухар електроустановлення** – 36 000 гривень – Кухар в магазин "М'ясомакет". Забезпечувати якісне приготування м'ясних страв. Проводити правильну обробку продуктів, володіти технологією приготування їжі. Оформляти виготовлену продукцію для видачі її на вітрину. Контролювати якість продукції.

- **лікар-офтальмолог** – заробітна плата 25 000 гривень – Працювати в магазині "Світ оптики". Здійснювати консультацію клієнтів, підбирати сонцезахисних та лікувальних окулярів.

Звертайтеся до Ужгородської філії Закарпатського центру зайнятості: м. Ужгород, вул. А. Новака, 45. Контактний телефон: (0312) 40 01 26.

УЧАСНИКИ БЕЗКОШТОВНОЇ ЕКСКУРСІЇ ПОРИНУЛИ В ІСТОРІЮ МІСЬКОГО УПРАВЛІННЯ УЖГОРОДА

14 червня за сприяння управління економічного розвитку міста відбулася безкоштовна екскурсія, присвячена 36-й річниці затвердження офіційного прапора Ужгорода та Дню Конституції України, який щорічно відзначаємо 28 червня.

Гідеса Ірина Газій перенесла учасників заходу в історію міського управління – розповіла про управи ратуші, про бургомістрів та біровів...

Колись приміщення для міських очільників було аж чотири в Ужгороді. Поруч із одним з таких побували – на площі Жупанатській. А завершили екскурсію біля приміщення фінансової служби Унгвара часів Австро-Угорщини,

зараз тут розташований загальноосвітній заклад.

Долучайтесь до безкоштовних екскурсій – робіть Ужгород ще ближчим до себе.

В УЖГОРОДІ ТРИВАЮТЬ РОБОТИ З БЛАГОУСТРОЮ ТА РЕМОНТУ ДОРОЖНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Зокрема, на вулиці Академіка Корольова оновили тротуари навпроти закладу дошкільної освіти №38. Також днями завершили поточний ремонт внутрішньоквартального проїзду біля будинку №17 на вулиці Митній.

У межах капітального ремонту вул. Карпатської України продовжуються роботи з облаштування тротуарів ФЕМ-бруківкою на ділянці дороги від вул. Олександра Блеста до вул. Волонтерів.

Паралельно працівники КП «КШЕП» ліквідують просідання бруківки на вулицях Корзо, Августина Волошина та площі Корятівича. Як повідомляє департамент

міської інфраструктури Ужгородської міської ради, роботи проводять у межах комплексу заходів із благоустрою, які тривають у різних мікрорайонах міста.

ВОЛОДИМИР-МИРОН ГРАБАР: «СЛУЖБА В АРМІЇ ЗМІНИЛА МОГО БРАТА»

Наприкінці навчального року в Ужгородському

ліцеї № 9 відбулася меморіальна зустріч, присвячена пам'яті полеглих випускників Олександра Грабаря та Василя Канаша. Пропам'ятний захід відбувся в межах проекту «Герої серед нас», який проводить група цивільно-військового співробітництва Закарпатського ОТЦК та СП.

Як розповіла директорка навчального закладу Людмила Роман, нині в історичній будівлі на площі Петефі навчаються пів тисячі учнів. Про сімох випускників, які стали на захист України і віддали життя за нашу свободу, розповів учитель історії Віктор Мазур, який разом зі своїми вихованцями досліджує біографії героїв.

Про добровольця Олександра Грабаря ми розмовляли з його старшим братом Володимиром-Мироном, який також був учасником меморіальної зустрічі.

– У вас рідкісне подвійне ім'я...

– Так, мене звали Володимир-Мирон Грабар. Але в СРСР не можна було мати два імені. А в нас у сім'ї так повелося, що старшого сина називали іменем діда. Тож я названий на честь свого діда, а мій батько – на честь свого. Відповідно мій син названий на честь мого батька.

Володимир-Мирон Грабар виступає на меморіальному вечорі на честь брата Олександра в Ужгородському ліцеї № 9

Мій прадід, губернатор Підкарпатської Русі Костянтин Грабар, мав двох синів – Міклоша і Мирона-Володимира. Останній був записаний подвійним ім'ям. А коли мене називали, то в РАГСі вимагали лише одне ім'я. Тому в 1968 році мене записали Володимиром, але родина і друзі кликали Мироном. І брат Олександр мене так називав.

– Ви походите з дуже відомої родини...

– Прапрадід Леонтин був священником. Прадід Костянтин теж ним став. Але згодом в нього проявилися організацькі і лідерські здібності, тому він зробив гарну кар'єру як управлінець, ставши директором Підкарпатського банку. Бачачи успіхи, його запросили на посаду старости Ужгорода, де він пробув два терміни. Період Чехословаччини недарма називають золотою добою Закарпаття. Під час його старостування активно розбудовувалося місто,

Правнук губернатора Підкарпатської Русі пішов добровольцем на війну

запускався водогін, каналізація, електростанція, звели міст Масарика, регулювали річку Уж. Потім прадіда призначили губернатором замість Бескида, який раптово помер. Костянтин Грабар перебував на цій посаді до Мюнхенських угод, жертвою яких став. Коли подав у відставку, повернувся до священництва і незабаром помер.

Мав двох синів. Молодший – мій дід Володимир, який готувався працювати нотаріусом, але розпочалася війна. А коли прийшла радянська влада, змушений був стати шофером. Поки його не посадили на десять років за те, що намагався добитися справедливості. Те, що забрали землі, це зрозуміло, бо прийшли більшовики і зробили націоналізацію. Але пізніше винесли меблі з будинку в Чертежі, спакували на вантажівку і повезли до Львова. Дід поїхав за ними (кажуть, то був син генерала Петрова з автоматниками) і написав заяву в прокуратуру. Коли повернувся до Ужгорода, на нього була сфабрикована справа про розкрадання соціалістичного майна, і він отримав 10 років. Моєму батькові було тоді кілька років. Усього дід мав 9 дітей, бабуся була з угорського Шопрона. Їх викинули з Чертежа і вони перебралися в Тур'ї Ремети.

– А що сталося із старшим сином Костянтина Грабаря?

– Про Міклоша знаю небагато. В нього було семеро дітей. Вони жили в Ужгороді коло пожежної частини разом із

їздили по всьому СРСР, налаштовували їх. Помер у 2021 році на 80-му році життя.

– Батьки вам щось розповідали про родину, про прадіда?

– У радянські часи нам зі зрозумілих причин багато не оповідали. У школі я був ідейним, радянська пропаганда на мене сильно вплинула. Подорослішавши, зрозумів, що все не так, як пишуть у книжках. Коли вступав до комсомолу, то розумів уже, що це необхідно для подальшої кар'єри.

– Брат молодший за вас?

– Я народився в Ужгороді 6 грудня 1968 року, а Олександр, чи як ми його вдома кликали – Шоні, на півтори роки молодший. Він народився 25 серпня 1970 року. Мама розповідала, що батько з нами багато грався, компенсуючи собі те, чого не отримав у дитинстві.

Ми різні з братом. Він комунікабельніший, впевненіший, зухваліший, тому дівчатам більше подобався. Родина була переконана, що він по життю далеко піде, а з мене незрозуміло, що вийде. Але сталося інакше.

Нас від початку цікавили різні речі. Він швидко навчився кататися на ковзанах, а для мене це була наука, яку я не міг осягнути. Він обожнював рибальство, це було його друге хобі після мотокросу.

Ще зовсім малим він потрапив на станцію юних техніків в Ужгороді до тренера Оскара Антоновича. Згодом будівлю знесли і збудували школу № 20. Шоні серйозно займався картингом, мотоспортом. Здається, навіть виконав норму кандидата в майстри спорту. Іздив на змагання, перемагав. Від діда нам залишився старий німецький мотоцикл «БМВ», який батько постійно розбирав, бо запчастин до нього бракувало ще з війни. Потім брат продав його за невеликі гроші.

– А як він вчився у школі?

– Не дуже. У мене навчання йшло краще. Він ледве досидів до восьмого класу. Пішов у п'яте професійно-технічне училище, якщо не помиляюся. Отримав професію слюсаря. Далі служба в армії у 1988-1990 роках. Служив на Байконурі у військах ПВО. Служилося йому непогано, бо він – спритний, меткий.

– Розкажіть про ваших батьків.

– Маму звали Марта, її дівоче прізвище Полак. Шоні був дуже подібний на її батька, мого другого діда. Багато успадкував від нього і зовнішніх рис, і поведінку. Дід був малярем, займався побілками. На жаль, також рано помер. Його забрали служити в угорську армію і наприкінці війни він потрапив у полон. І моя бабця Юлія, яка була його нареченою, не знаючи майже жодного слова ні російською, ні українською, якимось дивом знайшла його в Сибіру і привезла додому.

– Неймовірно!

Правнук губернатора Підкарпатської Русі сержант Олександр Грабар приймає присягу

– Я досі того не розумію. Розпитував маму, але бабуся нікому не розповідала, через що пройшла. Вона працювала до пенсії на взуттєвій фабриці. Так само і мама, закінчивши угорську школу № 10, спочатку потрапила на завод побутової хімії, а далі працювала на взуттєвій фабриці, доки та не закрилася. 22 червня мамі виповниться 77 років. Вона живе в Оноківцях на дачі, де ми їй допомогли збудувати будинок. Там вона себе добре почуває, любить бути сама. Провідуємо її тричі на тиждень.

– Як скалося життя вашого брата?

– Олександра не цікавило навчання, хоча був розумним хлопцем. Адаже згодом ремонтував сучасні машини із серйозним ступенем складності, розумівся в моторах. Його із задоволенням брали на роботу в автосервіси.

Шоні завжди був душею компанії. Він нагадував мені героїв фільму «Блаф» із Андріано Челентано. На жаль, захоплювався азартними іграми, що впливало на нього.

– Як він потрапив до ЗСУ?

– Його кращий друг, з яким вони потоваришували ще в училищі, Володимир Чепканіч пішов на війну наступного дня – 25 лютого 2022 року. У цивільному житті він займався розведенням саджанців екзотичних рослин – ківі, хурми. Ми йому допомагали з різним спорядженням, придбали снайперську гвинтівку, тепловізор, нічний приціл.

Він воював на Сумщині. Коли перебував в Ужгороді на лікуванні запропонував брату піти до війська, аби не киснути вдома. Шоні через місяць наважився і на початку січні 2023 року подався в Ужгородське

РТЦК. За цей час він повністю змінився. Налагодив стосунки з мамою, якою давно вже так душевно не розмовляли. Тому їхав на війну спокійний, без страху.

Раніше міг роками нікому не дзвонити з родини. Хіба що коли потрапляв у халепу або привітати з Днем народження. А тут став чи не щодня телефонувати. Обдзвонював знайомих, родичів. Загалом у нього троє доньок від двох шлюбів.

Служив у 101-й бригаді територіальної оборони під Сумами. Розповідав, що ставляться до нього добре. Встиг переслати мені зимові речі, які досі лежать нерозпаковані.

На фронті спочатку ремонтував машини. Далі був записаний командиром відділення роти вогневої підтримки. Вдома він серйозно потерпав від запалень легень, а там одужав, почав набирати вагу, збайдужив до спиртнього. Одне слово, заново відродився.

– Що відомо про його загибель?

– Їх перекинули під Бахмут. Олександр з побратимами утримували опорний пункт. Від танкового пострілу Шоні отримав відносно легке поранення. Його запитали, чи сам дійде до евакуаційного пункту, аби не відправляти з ним ще одну людину. Бо тоді би на опорнику залишалося лише двоє бійців.

– Дійду!

Але, на жаль, не дійшов. Натрапив, очевидно, на міну. Отримав важке поранення ніг, і в госпіталі в Дніпрі помер наступного дня. Біля нього не було документів, тому довгий час його не могли ідентифікувати. Місяць вважався зниклим безвісти. До речі, його телефон засвітився на окупованій території, тож ми гадали, що він у полоні. Але, очевидно, його мобільник забрали росіяни.

Шкода, що не побачив своїх онуків. Донька була вагітною, коли він пішов воювати. Йому переслав відео з хрестин: «Диви, Шоні, ти вже став дідом!». Загалом у нього троє доньок від двох шлюбів і вже двоє онучок.

– Розкажіть трохи про себе.

– Я добре знав фізику і математику, бо школа № 9 була з поглибленим вивченням цих предметів. Через це постійно ходив на олімпіади, однак фізичний факультет Ужгородського університету не закінчив. Зате познайомився там із майбутньою дружиною Оксаною на самодіяльних постановках під час Днів Архімеда. Тепер займаюся з нею мережевим маркетингом відомої американської фірми «Ам вей». Виховали трьох дітей. Вони ще до війни виїхали за кордон – у Данію і США.

– А ви?

– А я люблю Ужгород і не уявляю себе в іншому місті.

Олександр Гаврош, офіцер відділення цивільно-військового співробітництва Ужгородського РТЦК та СП

Родина Олчварі колись була в Ужгороді дуже великою і відомою, натомість зараз тут проживає лише одна людина з цим прізвищем. Камілла Олчварі про своїх предків знає не так багато, як би їй того хотілося, але разом ми спробували відновити забуті сторінки життя родини, яка також багато років займалася у місті поховальними послугами.

Реклама поховального бюро сім'ї Олчварі у газетах міжвоєнних часів часто вказувала дату заснування – 1887 рік, а також те, що це було перше спеціалізоване підприємство, яке займалося в місті організацією ритуальних послуг. На жаль, ми не знаємо, хто був його засновником, пізніше ж у рекламах вказувалися одразу два Олчварі, котрі займалися цією справою, – Бейла і Дюла. Можливо, ці два чоловіки були братами і продовжували

бізнес, заснований ще їхнім батьком. А, можливо, просто мали однакове прізвище. Найстаріші згадки в угорських газетах стосуються саме Дюли. Ще у 1915 році підприємство Олчварі Дюли та Гарцер Віктора рекламувалося по всій Угорщині, пропонуючи виконання незвичної послуги. Оскільки то був рік кровопролитних боїв Першої світової війни у Карпатах, Олчварі та Гарцер пропонували рідним загиблих на фронті угорських воєнків організувати пошук тіл на військових

цвинтарях, ексгумацію і перевезення до нового місця поховання. Однозначно робота у чоловіків була не найприємніша. Але разом із тим ще й дуже

складна, оскільки фірма брала на себе й оформлення всіх дозволів, що у військовий час, мабуть, теж було непросто.

Але Дюла важкою роботою не гребував, бо знав, що вдома на нього чекають аж 10 дітей (11-те маля померло при народженні), яких йому народила дружина Пауліна Пастор. Пауліна, як і він, була корінною ужгородкою, наполовину швабкою – з великої родини Рінгерів. Жила сім'я дуже скромно, можна сказати, що й бідно, тому Дюла вирішив поїхати на заробітки до Америки. За сімейною легендою, повернувшись він звідти доволі швидко, незадоволений введенням "сухого закону". Та, мабуть, на той час вже мав і слабе здоров'я, бо десь у середині 1920-х років голова великої сім'ї помер. Але перед тим Дюла Олчварі

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: ІСТОРІЯ ЖИТТЯ КРАВЦЯ ІШТВАНА ОЛЧВАРІ

залишив рідному місту дуже гарний подарунок – вирізбив для тодішньої Євангельської церкви (нині – церква Адвентистів сьомого дня на вулиці Підгірній) вітвар і кафедру для священника.

Що зробила Пауліна, залишившись без чоловіка з 10-тма дітьми? Правильно: дбала і про них, і про сімейний бізнес. Нині її онучка Камілла Олчварі дивується: як могла та маленька жінка, яку вона ледь пам'ятає з малих років, займатися такою нелегкою поховальною справою? А вона не просто займалася, а зробила її дуже успішною. Зрозуміло, що вона не могла замінити свого чоловіка-столяра буквально, але виготовляти труни у майстерні могли й колишні помічники Дюли. Пауліна ж зайнялася організацією похоронів, причому замовити послуги у неї можна було за трьома адресами: на вулиці Ракоці, 7, на ву-

такому бланку відмічав, які послуги в нього замовляють. Для 86-літнього Яноша Петраदेशа у 1920-му замовили труну, покривало, екіпаж з двома кіньми та хрест. Але крім цього фірма також могла взяти на себе обов'язки запросити священника і кантора (дяка), придбати одяг і навіть поставити до тіла охоронців. Аби не повертатися більше до Бейли Олчварі, лише скажемо, що знаходили його рекламу і рахунки ще й у 1944-му році, але тоді вже справами

OLCSVÁRY BÉLA	
DISZTEMETÉS RENDEZŐ UNGVÁR, VÁRMEGYEHÁZ-TÉR 4. SZ.	
Telefonszám 154.	
Költségjegyzék.	
Koporsó	450 B
Üveges betét	
Külső fakoporsó	
Koporsó cinezés	
Madrácz	
Szemfedél	100 "
Lepedő	
Párna	
Harisnya	
Ruha	
Gyáskocsi 1. Jóval	150 "
Testőr	
Portás	
Sírkoszorú szalagok felírással	
Gyászlap	
Fejta	
Kereszt	15 "
Bérgocsi	
Gyertya és szalag	
Síráso díja	
Pap, kántor és gyászmise	
Rayatározás és kiszolgálás	
700 korona arany	
het koronára	
megszámlázott 1920. évi	
felvétel	
Összesen korona:	700 B
Néhai	Petraides János
élt 86 évet, meghalt 1920. hó. évi.	
Ezen általam tartozásként elfogadott összeget köteles vagyok hitelező temetkezési intézetnek máától számított nap alatt megfizetni, ellenesetben alávelem magam hitelezőm által szabadon választott bíróság ítéletének és előre lemondok minden perorvoslatról.	
Kelt	1920. évi.

також займалася його вдова Ельвіра Олчварі.

Ну що ж, а тепер

1921-му вступив до Торгово-промислової школи. Отримавши фах кравця, хлопець залишився працювати в салоні Зінгера, де був помічником жіночого кравця до 1924 року.

Ми не знаємо, звідки у молодого Іштвана на той час були гроші, аби заснувати власну справу, але у 1924-му він відкрив свій салон на Ракоці, 7 (нині – Волошина, 15), у тому ж будинку, де мала одну з контор його мати. Ще донедавна у нащадків кравця зберігалися цікаві скляні таблички з рекламою салону. На них була зображена красива дама у пальто та елегантному капелюшку й надпис "Дамський салон Олчварі". Ці таблички Іштвану виготовили для того, аби демонструвати на екрані перед показами фільмів у міських кінотеатрах. Кіно, до слова, кравець дуже любив, до самої старості часто відвідував кінопокази.

Закінчення на наступній сторінці

Іштван Олчварі (сидить крайній ліворуч) зі своїми друзями

лиці Капушанській (там нумерація змінювалася від № 12 до № 19) та на Минайській, 9.

Трохи згадаємо тут і загадкового Бейлу Олчварі, про якого так і не вдалося нічого дізнатися. Знайдений в електронній версії Угорського національного архіву рахунок на послуги, датований 1920-им роком, дозволяє побачити, які послуги надавало похоронне агентство у ті часи. Бачимо, що працювала фірма цього Олчварі на Жупанатській площі. У 1920 році його найняли для організації поховання 86-річного Петраदेश Яноша (можливо, йшлося про скульптора Яноша Петрідеса).

Очевидно, родичі померлих приходили в контору Бейли Олчварі, а він на

ми дійшли і до постаті власне героя нашої статті, кравця Іштвана Олчварі. От його вже добре пам'ятає старше покоління ужгородців, особливо жінки, котрим він шив красивий та якісний одяг. Іштван був одним зі старших з-поміж десяти дітей Дюли та Пауліни Олчварі, народився у серпні 1907-го. Про своє дитинство згадував, як про важке, тож рано пішов працювати. Батькова справа Іштвану, вочевидь, була не до душі, бо після завершення школи він став учнем місцевого кравця Германа Зінгера. З реклами дамського салону Зінгера і Мошковица у газетах тих часів видно, що кравці-партнери спеціалізувалися на "англійській моді". Саме Германа Зінгера був учителем Іштвана, коли той у

Увважмо всім моїм почитаним заказчикам, что я для того, абы могъ подняти конкуренцію зъ другими далеко одъ мене одстающими фабрикантами, зготовляю въ своей власной мастерской такъ найпростѣйшій, якъ и наймодернѣйшій деревянные труны, чтобы могъ до мене зъ доверіемъ звертающихся братьевъ добръ и дешево обслужити. На складѣ держу также дѣлковыхъ труны, надгробныя вѣнцы, покрывки и иншыя похоронныя потребности. Высылаю смутновыи повозы и упорядковую похороны якъ въ мѣстѣ такъ и въ селѣ по найдешевшій цѣнѣ.

Зъ братекимъ почитаніемъ

ЮЛІЙ ОЛЧВАРИ,
похоронный устроитель.

УЖГОРОДЪ, РАКОЦИ УЛ. Ч. 7.

Velkoměstský pohřební ústav založeno 1887.

Udova - öz. Olcsvary Gyuláné a sun - és fia

Földrosi temetkezési vállalat alapítva 1887.

Právni nepopřední pohřeb, doprava mrtvol, exhumace a jiné služby.

Válkaja a legfőbb temetkezési vállalat, halottszállítás, exhumálás, és az összes kőfedő állománya.

Továbbá: minden nemzeti és magyar munkásságunkat készített a legújabbak a kő mellett.

UZHOROD, RAKÓCI U. 7, KAPOŠ U. 19, MINAJSKÁ 9.

ÖZV. OLCSVÁRY BÉLANÉ UNGVÁR

LEGREGIBB TEMETKEZÉSI VÁLLALAT

HALOTTSZÁLLÍTÁS SAJÁT AUTÓVAL

Вниманію дамъ. По новѣйшей парижской модѣ и дешево пальто и костюмы.

Ольшвари,
дамскій модный салонъ

на ул. Ракоци 8. противъ г. кино.

БЕЗПЕКА НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОЖНОГО УЧАСНИКА РУХУ

До уваги водіїв та пішоходів, які перетинають залізничні переїзди і залізничні колії!

Із метою забезпечення безпеки руху поїздів та автотранспорту, не допущення аварій поїздів з людськими жертвами, а також у зв'язку із збільшенням кількості випадків ДТП на залізничних переїздах Ужгородська міська рада закликає водіїв і пішоходів бути особливо уважними під час перетину залізничних переїздів та залізничних колій.

За інформацією АТ «Українська залізниця», за 4 місяці 2026 року на залізничних переїздах і коліях поза переїздами регіональних філій Укрзалізниці сталося 25 дорожньо-транспортних пригод, унаслідок яких загинуло 3 особи та 2 особи травмовано.

ЩОБ ЗАПОБІГТИ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ НАГАДУЄМО ПРО НЕОБХІДНІСТЬ НЕУХИЛЬНОГО ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ:

- зупинятися перед заборонними сигналами світлофора та шлагбаумом;
- не здійснювати рух через переїзд при увімкненому заборонному сигналі світлофора, закритому шлагбаумі або наближенні поїзда;

– не переходити залізничні колії у невстановлених місцях;

– бути уважними під час переходу через колії та не відволікатися на мобільні телефони чи навушники.

Безпека на залізничному транспорті залежить від відповідальності кожного учасника дорожнього руху.

Інформація – з офіційного сайту Ужгородської міської ради

ПОНАД 50 ДІТЕЙ ВІДПРАВИЛИСЯ З УЖГОРОДА У РАХІВСЬКИЙ РАЙОН НА ВІДПОЧИНОК

Ця поїздка стала можливою завдяки міській програмі відпочинку та оздоровлення, за кошти якої придбали путівки для ужгородських дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки.

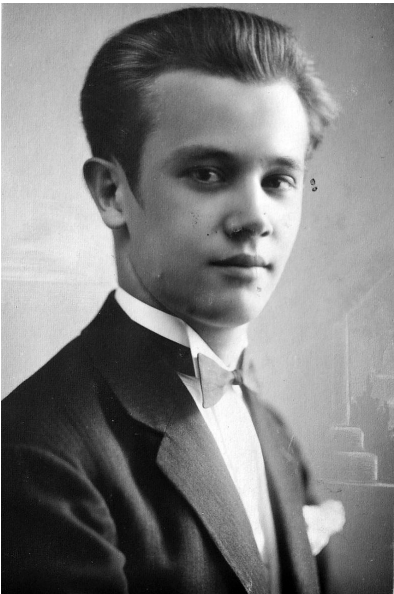
Разом із ними поїхали в гори й діти-переселенці з Костянтинівської громади Краматорського району – ці путівки Ужгородська громада надала в межах національного проєкту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади». Як ми інформували, Ужгород та Костянтинівка підписали минулоріч меморандум про співпрацю.

Школярі від 8 до 16 років перебуватимуть у дитячому закладі «Наталія», що в селі Білин до 30 червня. Під час відпочинкової зміни на них чекають екскурсії на форелеве господарство (урочище «Ліщинка»), до географічного центру Європи, у Музей екології гір Карпатського біосферного заповідника, на гірський курорт «Буковель», а також майстер-класи з ткацтва, різьбярства і вишивки, що дозволять познайомити їх з побутом та ремеслами гуцулів.

Керівниця Департамент соціальної політики Ужгородської міської ради Марина Стасюк побажала легкої дороги й чудових вражень відпочивальникам і додала, що міська рада й надалі створюватиме всі умови, аби діти мали можливість оздоровитися, відновити сили та розвивати свої таланти.

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: ІСТОРІЯ ЖИТТЯ КРАВЦЯ ІШТВАНА ОЛЧВАРІ

Початок на попередній сторінці

У роботі ж Іштван Олчварі спеціалізувався на пошитті жіночих костюмів та пальто. Вже у 1930-х роках у рекламі зазначав, що шие одяг за найновішою паризькою модою. Причому цікаво, що він не просто шив, а був і трохи модельєром. Часто нові фасони йому снилися, і тоді зранку він прокидався у дуже гарному настрої, говорив рідним, що йому знову наснилося щось новеньке, і нетерпляче біг на роботу, аби спробувати пошити те, що побачив уві сні.

У 1936 році, тобто вже зрілим і успішним за місцевими мірками, Іштван одружився. Обраницею його стала дівчина з Трансильванії Ілона Тотар. Як Ілона опинилася в Ужгороді – невідомо, нащадки лише знають, що до того, як приїхати сюди, Ілона працювала на курорті П'єштани у німецької сім'ї. Взагалі дівчина вільно розмовляла п'ятьма мовами і також гарно шила. Можливо, якраз спільне захоплення і звело цю пару разом.

Тоненька Ілона була для Іштвана ще й улюбленою моделлю. Він шив для неї верхній одяг найновіших фасонів, а потім любив прогулюватися з дружиною містом, ловлячи зацікавлені погляди всіх місцевих дівчат. Звісно, погляди ці були спрямовані

не на Іштвана, а на новий костюм чи пальто його дружини. Ужгородські жінки завжди були неабиякими модницями, тож пожадливо оглядали Ілону: що новенького зараз в моді, що ж таке цікаве знову пошив дружині Іштван? Сама Ілона теж не відставала, часто шила собі цікаві сукні. А коли у пари народилися діти, шила одяг ще й для них.

Першим у 1937 році у подружжя народився хлопчик Пал. У той час сім'я знімала простору й світлу квартиру в Будинку легіонерів. Справи в Іштвана йшли дуже добре, жили вони спокійно і заможнo, дуже любили і балували свого синочка.

У роки Другої світової війни Іштвана забрали до армії. На фронті він потрапив у полон, пробув на Донбасі 10 місяців, тож повернувся додому аж у 1946-му. На той час на базі його майстерні вже діяло державне ательє. На жаль, нащадкам нічого не відомо про те, чи зміг Іштван врятувати своє обладнання, чи його націоналізували разом із майстернею. Тоді більшість братів та сестер Іштвана вже виїхали з Ужгорода, троє з них осіли у Кошице, куди забрали і маму Пауліну. У будинку Олчварі на Капушанській (нині цей будинок має 18-тий номер) залишився

лише старший син Йозеф, котрий перейняв батькову справу і ще деякий час у післявоєнні роки продавав на першому поверсі будинку труни, вінки та інший поховальний реманент. Крім нього, в Ужгороді залишилася ще молодша сестра Ірина, дружина друкаря Георгія Міравчика, котра трагічно загинула, коли в їхньої сім'ї націоналізували друкарню і забрали майно.

Ілона Олчварі також вмовляла Іштвана покинути Ужгород, але він їхати не хотів, казав, що хоче померти там, де народився, крім того, всюди треба однаково працювати. А через рік після

ім. Жданова. Навіть тоді колишні клієнти пам'ятали свого майстра, приходили саме до нього, аби він ретельно викроїв тканину, а потім перевірів, щоб пошивна бригада якісно пошила потрібну річ. Кілька років тому донька кравця пригадувала, що були часи, коли батька розшукували колишні ужгородці, котрі виїхали до Києва, Москви та інших великих міст, але хотіли пальто саме від нього.

З тих уже стабільних радянських років зберігалася в сім'ї Олчварі й картина відомого Адальберта Ерделі. Художник у радянські часи був не вельми шанованим за своє буржуазне минуле, тож погоджувався виконувати портрети своїх знайомих. Олчварі замовили в Ерделі портрет своєї донечки Камілли. Навесні 1953-го дівчинка з мамою щодня приходили до саду художника. Ерделі зривав з дерева гілочку з рожевим цвітом, іншу давав Каміллі в руки. Нині вона пригадує, що дядько-художник був дуже приємним, постійно розважав її фокусами. Але портрет свій Камілла Степанівна

ніколи особливо не любила, бо вважала, що вийшла на ньому старшою і не схожою на себе. Нині, до слова, ця робота Адальберта Ерделі зберігається в Художньому музеї ім. Бокшая.

Коли Пал та Камілла були вже дорослими, їхні батьки розлучилися. Тоді вже Степан Олчварі створив нову сім'ю, але багато років матеріально підтримував свою колишню дружину, котра важко хворіла і померла у 1975-му. Він шив

до сивої старості, тому його добре знали ужгородці. Російську мову, Степан, до слова, так нормально і не вивчив, часто плунав слова і роди, мав сильний угорський акцент. Але за нього говорили якісні речі, які він шив для ужгородок так, як його вчили ще знавці англійської моди Зінгер і Мошкович. Помер відомий у місті кравець у 1986 році, похований на Кальварії, де у сімейній могилі покоїться чи не вся велика родина Олчварі.

Тетяна ЛІТЕРАТІ
"Про Захід"

ГОРОСКОП

ОВЕН

Дехто буде змушений повертати борги, а для цього доведеться шукати додаткові джерела надходжень. Якщо маєте якісь нереалізовані плани, то саме тепер можете втілити їх у життя. Рекомендується берегти здоров'я.

ТЕЛЕЦЬ

Будьте обачними у фінансових питаннях. На вас, імовірно, чекають матеріальні труднощі. Не треба довіряти неперевіреним інформації. Також можливі проблеми у взаєминах із близькими.

БЛИЗНЯТА

Настає період спокою і затишшя. Жодних змін, що само по собі теж непогано. У вихідні з користю і радістю проведіть час із тими, хто завжди з вами поруч.

РАК

Цього тижня будете в тонусі. Те, що відбуватиметься довкола, вас мало налякає або здивує. Підійти на поступки опонентам, аби досягти гармонії та компромісу у стосунках і фахових відносинах.

ЛЕВ

Хоч би що ви робили цього тижня, ваші старання не будуть марними. Ризик матиме позитивний результат і забезпечить вам сприятливе майбутнє. Тільки говоріть тихіше: навколо занадто багато цікавих вух.

ДІВА

Чим більше роботи, тим краще для вас. Але не перенапружуйте організм і приділіть більше уваги здоров'ю. У вихідні з ностальгією пригадаєте минуле.

ТЕРЕЗИ

Вдалий період для реалізації старих планів. Під час з'ясування стосунків дотримуйтеся нейтралітету. Намагайтеся м'яко врегулювати труднощі й загалом не доводити до неприємностей.

СКОРПІОН

Тиждень розпочнеться із задоволень та приємних подій. Це стосується як роботи, так і відпочинку. Спрямуйте свою енергію на домашні справи і поліпшення стосунків зі близькими. Найкращими вашими порадиниками будуть інтуїція та уява.

СТРІЛЕЦЬ

У справах будьте уважними: незначна помилка може спричинити великі матеріальні, і не тільки, втрати. Програйте все у власній уяві крок за кроком, і лише тоді можна здійснювати бажане.

КОЗОРІГ

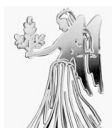
Можливі цікаві знайомства, які принесуть приємні хвилини відпочинку. З близькими будьте уважнішими: можливе непорозуміння на ґрунті дрібних побутових проблем.

ВОДОЛІЙ

Давно забуті події чи справи знову дадуть про себе знати. Не нехтуйте своїми зобов'язаннями: те, що ви обіцяли, має бути виконане. Приділіть більше уваги своєму здоров'ю.

РИБИ

Якщо мрієте про кар'єрний ріст, то саме цього тижня доля дасть вам такий шанс. Однак для того, щоб домогтися успіху, вам доведеться дуже і дуже постаратися.

АНЕКДОТИ

А чи знаєте ви, що якщо написати в соцмережі: "Нещодавно літературознавці відшукали в щоденниках Стуса досі невідомий вірш", а під цим запостити свій графоманський віршик, то кілька коментарів буде "За душу бере!", "Боже, як емоційно!" та "Геніально!", один-два коментарі типу: "Що ж, і гіганти мають право на експеримент..." і лише хтось за-сумнівається: "Не віриться, що таке написав Стус". Втім, потім додасть: "Це більше схоже на Симоненка".

Наша найбільша помилка у тому, що ми не слухаємо, аби зрозуміти. Ми слухаємо, аби відповісти.

– Прийміть цей конверт як весільний подарунок.
– Ого! Який важкий!
– Звісно, важкий. Там праска.

Старість – це коли м'язи болять від того, що ви на них спали.

У клініці пластичної хірургії:
– Хто ця красуня?
– Це наша медсестра. Грошей не вистачає, тому головлікар зарплату операціями видає.

– А чим фея відрізняється від вільми?
– Виключно настроєм.

Дзвінок до реанімації:
– Пацієнт ще живий?!
– Ще ні...

Оптимісти вважають, що мило дуже запашне, а песимісти – що мотузка заслабка і може порватися.

Людина, яка не вміє керувати своїм життям, після пляшки горілки вже знає, як керувати країною.

– Чим відрізняється фальшиве кохання від справжнього?
– Фальшиве – це коли кажуть: «Мені так подобаються сніжинки на твоєму волоссі...». А справжнє: «Чому шапку не вдягла?».

Оливкова олія вже давно вважається одним із ключових елементів середземноморської дієти, яку пов'язують із довголіттям і здоров'ям серця. Останні дослідження показують, що регулярне щоденне вживання навіть невеликої кількості – приблизно однієї ложки – може позитивно впливати на артеріальний тиск і загальний стан серцево-судинної системи.

ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ТИСКУ СЛІД ЩОДНЯ ПРИЙМАТИ ЛОЖКУ ОЛИВКОВОЇ ОЛІЇ

му зниженню артеріального тиску або його стабілізації в межах норми.

Як це працює: механізм дії

Фахівці пояснюють користь оливкової олії кількома механізмами:

Поліфеноли зменшують окисдаційний стрес і захищають судини від ушкоджень. Олеїнова кислота (основний жир у складі) покращує ліпідний профіль.

Зниження запалення позитивно впливає на жор-

збалансованого харчування; заміна насичених жирів (масло, маргарин) на оливкову олію дає кращий результат.

Як правильно вживати оливкову олію
ФАХІВЦІ РАДЯТЬ:
обираючи саме *extra virgin* оливкову олію;
вживати приблизно 1–2 столові ложки на день;
додавати до салатів, овочів або готових страв;
не розглядати її як «ліки», а як частину раціону.

Важливий момент! Оливкова олія може підтримувати здоров'я серця, але:

не замінює медикаментозне лікування гіпертонії;
не є швидким способом знизити високий тиск;
найкраще працює в поєднанні з фізичною активністю та збалансованою дієтою.

Чи справді оливкова олія знижує артеріальний тиск?

Так, дослідження показують, що регулярне вживання оливкової олії може сприяти зниженню ар-

сткості артерій

Покращення функції ендотелію (внутрішнього шару судин) сприяє нормальному кровообігу

Ці процеси разом можуть зменшувати ризик розвитку гіпертонії та серцево-судинних захворювань.

Коли з'являється ефект

ВАЖЛИВО РОЗУМІТИ: оливкова олія не діє миттєво.

Дослідження показують, що: перші позитивні зміни можуть з'явитися через кілька тижнів регулярного вживання; найкращий ефект спостерігається при постійному використанні як частини

теріального тиску завдяки покращенню роботи судин і зменшенню запалення.

СКІЛЬКИ ОЛИВКОВОЇ ОЛІЇ ПОТРІБНО НА ДЕНЬ ДЛЯ КОРИСТІ?

У середньому рекомендується 1–2 столові ложки щодня як частину здорового раціону, особливо в середземноморському стилі харчування.

КОЛИ З'ЯВЛЯЄТЬСЯ ЕФЕКТ ВІД ОЛИВКОВОЇ ОЛІЇ НА ТИСК?

Перші позитивні зміни можуть спостерігатися через кілька тижнів регулярного щоденного вживання, але найкращий ефект досягається при довготривалому використанні.

Як оливкова олія впливає на артеріальний тиск

Оливкова олія, особливо *extra virgin*, містить корисні мононенасичені жири та потужні антиоксиданти – поліфеноли. Саме вони відіграють ключову роль у впливі на судини та тиск.

Регулярне вживання оливкової олії може: покращувати функцію судин; сприяти розширенню кровоносних судин; зменшувати запальні процеси; знижувати рівень «поганого» холестерину (LDL); підтримувати еластичність артерій.

У сукупності ці ефекти можуть сприяти поступово-

ЯБЛУКА УПОВІЛЬНЮЮТЬ ПРОЦЕС СТАРІННЯ

Ці фрукти багаті на вітаміни А, С, В1, В2, РР та Е, а також магній, фосфор, йод, залізо, селен, калій, кальцій і цинк, тому допомагають збалансувати харчування, поповнюючи запаси організму цінними речовинами.

Також яблука містять біологічно активні речовини – поліфеноли. Ці природні антиоксиданти ефективно видаляють шкідливі вільні радикали в організмі, захищаючи клітини й уповільнюючи процес старіння.

Регулярне вживання яблук дуже корисне для здоров'я клітин, а з ними м'язи та шкіра стануть більш еластичними та пружними, зморшки зникнуть.

Експерти радять вживати фрукти разом зі шкіркою. Шкірка яблук містить унікальний поліфенол флоридзин – він інгібує білки, що беруть участь у засвоєнні глюкози, перешкоджаючи кишківнику всмоктувати цукор із їжі. Цей процес допомагає ефективно боротися з двома причинами старіння: високим рівнем цукру в крові та порушенням ліпідного обміну.

Ще одна перевага яблук – якщо фрукт з'їсти вранці, цукор може швидко засвоїтися, створюючи додатковий заряд енергії для організму.

• Газета "Ужгород" • Засновник: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" •
• Видавець: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" • Головний редактор Олексій МЕГЕЛА •

АДРЕСА: пл. Жупанатська, 3 (у дворі Художнього музею) ДЛЯ ЛИСТІВ: 88000, УЖГОРОД, пл. Жупанатська, 3.
ТЕЛ./ФАКС: 61-63-43, 050 549 7314. E-MAIL: gazeta.uzhgorod@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію: №721/313Р серія 3Т від 30.01.2019. Р/р UA56 305299 00000 26005023600678

у Приватбанку м. Ужгорода, МФО 305299, код ЄДРПОУ 25439910. Ідентифікатор медіа: R30-01427

Номер видрукувано: "А-Прінт", м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37. www.a-print.com.ua.

Тираж 1050 екз. Замовлення №_892_.

• Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації та оголошень – рекламодавці. • Редакція може не поділяти поглядів авторів. • Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. • Гонорар виплачується тільки за замовленими матеріалами. • Передплатний індекс газети "Ужгород" – 41807.